

Bruikbare Rechtsorde: manoeuvreren tussen intellectuele vreugde en functionele terughoudendheid

Op donderdag 2 juni kwamen vijfendertig ambtenaren van verschillende ministeries en rijksinstellingen bijeen om te discussiëren over de voortgang van het programma Bruikbare Rechtsorde. Een eerste reeks van acht projecten om alternatieve, minder gedetailleerde regelgeving gangbaar te maken op het gebied van onder meer hoger onderwijs, gevaarlijke stoffen, dierenwelzijn, scheepvaart, milieu en vlees is vrijwel afgerond. De nieuw aangekondigde reeks bestaat uit een aantal projecten op het gebied van de maatschappelijke onderneming, het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs, de biotechnologie, het tuchtrecht en de particuliere beveiliging.

Onder leiding van Directeur-Generaal Mr. P.H. Holthuis (Wetgeving, Rechtspleging en Rechtsbijstand) werden lessen getrokken uit de oude projecten en ideeën gevraagd voor de nieuwe projecten. Zullen bestuurders en politici daadwerkelijk gebruik gaan maken van alternatieve wetgevingsconcepten zoals zorgplichten en open normen? En sluiten de nieuw voorgestelde projecten aan bij de vraag van de publieke opinie om deregulering? Na een algemene inleiding van Drs. D.P. van den Bosch, programmaleider 'Bruikbare Rechtsorde', verhaalde werkgroepvoorzitter Mr. C. Riezebos van zijn ervaringen met het project zorgplichten milieu. Prof. H.J. de Ru en J.L. Burggraaf blikte vooruit op het nieuwe project over de maatschappelijke onderneming. En Dr. M. van Heffen-Oude Vrielink lichtte het onderzoek van de Universiteit Twente toe over de relatie tussen open normen en regeldruk.

Ervaringen van een werkgroepvoorzitter

De voorzitter van het project Zorgplichten Milieu, Kees Riezebos (ministerie van Binnenlandse Zaken) vertelde dat hij in de loop van het project steeds enthousiaster is geworden over het vervangen van gedetailleerde regelgeving door zorgplichten. Wat hem is opgevallen, is dat innovatie juist bij de wetgevers zelf vandaan komt en niet zo zeer bij de beleidsmakers of de uitvoerders. "Dat is opmerkelijk omdat het bij de vermindering van regeldruk gaat om een sturingsfilosofie en dat is in de eerste plaats een beleidsvraag. Bij de branche-organisaties leeft het idee van zorgplichten niet echt. Het denken in zorgplichten is ook vrij nieuw. In sommige sectoren, zoals de grafische sector, kunnen zorgplichten erg goed werken. Voorwaarde is wel dat de belangen min of meer parallel lopen en dat er niet te grote machtsverschillen binnen een sector bestaan. Zorgplichten zijn geen oplossing voor alles. Het milieubelang loopt bijvoorbeeld zelden parallel met het bedrijfsbelang en dan is een zorgplicht lastig. Daarom zou ik zorgplichten willen aanvullen met voorwaarden voor zelfregulering."

Riezebos had met het project best iets verder willen gaan, maar hij vindt ook dat je niet teveel tegelijk moet willen. Vooral de handhaving bleek bij het project Zorgplichten Milieu een dilemma. Kan de handhaving aan de branche zelf worden overgelaten en zijn algemene aansprakelijkheidsregels voldoende? Riezebos: "Naar mate het project vordert neemt de intellectuele vreugde af en de functionele terughoudendheid toe."

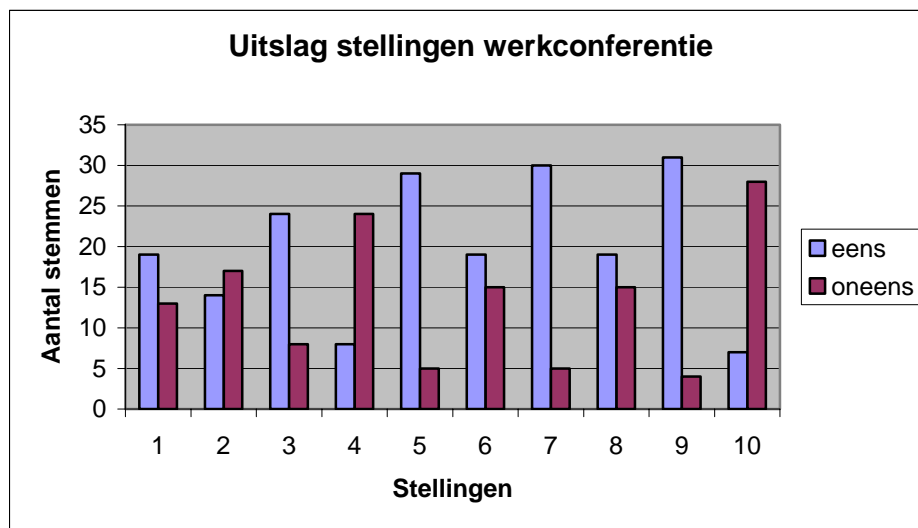
Nieuw project 'De maatschappelijke onderneming'

Hoogleraar De Ru, die samen met zijn partner Burggraaf en Spaans bij advocatenbureau Allen & Overy een boek schreef over de maatschappelijke onderneming, reikte ideeën aan voor een van de nieuwe projecten, 'de maatschappelijke onderneming'. Een maatschappelijke

onderneming dient een publiek belang en mag de winst niet uitkeren aan aandeelhouders. In het buitenland bestaat de maatschappelijke onderneming in allerlei varianten, in Nederland bestaat deze rechtsvorm nog niet. De Ru: “Een stichting is een lege huls in vergelijking met vennootschap. De maatschappelijke onderneming zou dat gat kunnen invullen. De maatschappelijke onderneming leeft enorm bij het middenveld. Er is behoefte aan centrale regelgeving en structuur. Dankzij de generieke regelgeving voor de maatschappelijke onderneming kan de overheid minder sectorspecifieke regelgeving maken. Dat heeft een deregulerend effect naar de toekomst toe.”

Uitslag stellingen

Tijdens de bijeenkomst werd gestemd over een aantal stellingen. De meeste aanwezigen waren voor meer externe druk op de projecten en meer communicatie over de vermindering van regeldruk. Het project Bruikbare Rechtsorde moet zichzelf uiteindelijk overbodig maken, door het gedachtegoed te laten doortrechteren in de organisaties. Onderstaande grafiek geeft weer hoe de aanwezigen dachten over het project Bruikbare Rechtsorde.

	Stellingen	Eens	Oneens
1	Van de nieuwe voorgestelde projecten zal een (dossieroverstijgende) olievlekwerking zal uitgaan.	19	13
2	De nieuw voorgestelde projecten sluiten aan bij de vraag van de publieke opinie om deregulering.	14	17
3	De uitgevoerde en geplande projecten zullen bijdragen aan een nieuwe, betere taken- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en samenleving.	24	8
4	Bestuurders en politici zullen graag gebruik maken van alternatieve wetgevingsconcepten zoals zorgplichten en open normen.	8	24
5	Zorgplichtbepalingen vormen een geschikt instrument om ruimte	29	5

	voor gedragalternatieven in wetgeving te bieden.		
6	De wijze waarop de Bruikbare Rechtsorde-projecten zijn georganiseerd en uitgevoerd, leidt tot een innovatieve benadering van de dossiers.	19	15
7	Het verband tussen Bruikbare Rechtsorde en andere regeldrukoperaties, zoals de terugdringing van administratieve lasten, dient te worden versterkt.	30	5
8	Er is meer druk van buitenaf nodig om de projecten maximaal resultaat te laten behalen, bijvoorbeeld door het instellen van externe voorzitters.	19	15
9	De betrokkenheid van de samenleving bij Bruikbare rechtsorde moet worden vergroot door de communicatie te versterken.	31	4
10	Projectwerkgroepen moeten verantwoordelijk gemaakt worden voor zowel het rapport als de implementatie daarvan.	7	28